

ERGENLİK DÖNEMİ VE ARKADAŞLIK

**ÇAĞLA TUĞBA
DORTLUOĞLU**
Uzman Psikolog

Yedi yaşlarından sonra arkadaşlarının çocuk üzerindeki etkisi hissedilmeye başlanır. Ergenlikte arkadaşla verilen değerlerin önem kazandığını görmekteyiz.

Ergenlik başlarında kızlar ve erkekler vücutlarındaki değişimleri tartışabilecekleri, duygusal durumlarını paylaşabilecekleri az sayıda arkadaşla ihtiyaç duyarlar. Böylelikle kendilerini tanıyabilir ve başkalarının dünyalarını anlayabilirler. Buluş çağını izleyen yıllarda ergenin arkadaş çevresi genişler, böylelikle insan ilişkileri ile ilgili deneyimleri oluşur. Sosyal gelişme için ergenin akranları ile beraber olmasına ihtiyacı vardır. Bu sıralarda annenin, babanın ve diğer yetişkinlerin dünya görüşleri reddedilir. İçinde bulunduğu arkadaş çevresinin değerleri ve dünya görüşü genç için önem kazanmaya başlar. Bazı durumlarda ergen akran grubuna kabul edilmek için veya arkadaşları tarafından onay görmek için onların hareketlerini, tutumlarını benimser görünür.

Ergenlerin arkadaşları ile ilişkileri, anne-babaları ile kuracağı ilişkilerden farklıdır. Anne-baba ile çocuk arasında ebeveyn otoritesine dayalı bir ilişki vardır. Anne-baba yol gösteren, doğruları söyleyen ve karar verendir. Buna karşılık akranlarla beraberlik farklı bir ilişkiyi gerektirir. Bu daha eşitlikçi bir sosyal teması gerekli kılar.

Akranlar eşit bilgiye ve yetkiye (otoriteye) sahiptirler. Akranlarıyla kurduğu ilişkide genç, başta eşitlikçi sosyal ilişki kurmayı, güvenli davranış göstermeyi, kendi düşüncelerini ifade etmeyi, başkalarının fikirlerini hoşgörü ile karşılayabilmeyi öğrenir. Aynı zamanda ergen, aileden gelen değer yargıları ile arkadaşlarından gelen değer yargılarını birbirleri ile uyuşturma uğraşısı içindedir. Karşı cinsin kabul edici tavırlar içinde olması ve gencin beğenmesi ergenin kendini değerli bir varlık olarak algılamasına ve karşı cinsle daha güvenli ilişkiler kurmasına yol açar.

Çocuklukta arkadaşları ile ilişkileri kısıtlanmış, yetişkinlerle olan temaslarında horlanmış çocuk bunun etkilerini ergenlik ve yetişkinlik dönemine de taşır. Yaşadıkları ile eşitlik ilkesine

dayalı sosyal ilişki kurmakta başarılı olamayan çocuk ve gençlerin arkadaşları tarafından kabul görme konusunda sorunları olacaktır. Arkadaşlarının kabul göremeyen çocuk, güvensiz, kırgın ve küskün olur. Arkadaş grubunca itilme, arkadaş olmayı istediği akranları tarafından dışlanma, genci fazlasıyla üzer.

Buluş yıllarından itibaren ergenin bağımsız davranma eğilimi, idealist biçimde düşünmesi, daha mantıklı biçimde akıl yürütmesi, cinsel bakımdan ortaya çıkan olgunluk belirtilerinin getirdiği yeni ihtiyaçlar ergenin başkaları ile ilişkilerini etkiler. Gencin zekâ seviyesi, okul başarısı, fiziksel görünüşü, yetenekleri, duygusal olgunluğu da başkalarının kabul edilme-benimsenme derecesini etkilemektedir.

Gencin belli bir alanda hüneri veya becerisinin olması onun arkadaşlarınınca daha kolay benimsenmesine yol açar ve böyle gençler arkadaşları arasında sıvırlabilir. Grup tarafından kabul görme, gencin kendine olan güvenini pekiştirir, arkadaşları arasında duygu ve düşüncelerini rahatça dile getirebilir, başkalarının etkisinde daha az kalabilir. Arkadaşlarınınca yeterince benimsenmeyenler, grubun etkisinde daha kolay kalabilir. Kendilerine güvenleri yeterince gelişmemiş gençler de arkadaşlarının telkinine daha açık olurlar.

GRUBUN ERGEN ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:

Bireyin öğrenilmesi zor ve zaman alan, düşünce gücü gerektiren konularda yalnızken öğrenilmesinin daha kolaylık yarattığı; ama grubun bazı öğrenme durumlarında bireyin öğrenme isteğini ve gücünü arttırdığı gözlenmiştir. Öğrenilmiş bir konunun grup içinde tekrar edilmesinin öğrenmede kolaylık yarattığı görülmüştür. “Sosyal kolaylaştırma” olarak adlandırılan bu durum sınıfın bazı öğrenme durumlarını kolaylaştırdığını göstermektedir. Ayrıca grup ortamı rekabeti arttırmaktadır.

Grubun insana en önemli

etkilerinden birisi “grup arzusuna uyumdur”. Bir grupta gruptaki insanların bir örnek davranma eğiliminde olduğu gözlenmiştir. Herhangi bir grupta olduğu gibi, ergenlerin gruplarında da üyeler benzer davranışlar gösterirler. Bu, ortak tavır ve hareketlerde, giyimde, dinlenen müziğin türünde ve konuşmada da gözlenebilir.

Her grubun kendine has bir sosyal havası vardır. Ergenlerden oluşan arkadaş gruplarında zamanla ve arkadaşlık ilişkilerinin artması ile bütünlük duygusu artabilir. Bu gruplardaki birbirine bağlılık bir bakıma “biz” duygusunu ortaya çıkarır ve bazen kendi grubundan olmayan diğerlerini “başkaları” olarak niteleyip, dışlayabilir. Bu duygular gruplar arası zıtlasmaları ve çatışmaları doğurur.

Bazı genç grupları dışarıya kapalı, kendi aralarında ilişki kuran, çoğunlukla çevresini etkisi altında tutan bir-iki gencin ön ayak olduğu gruplardır. Grup liderlerinin saldırganca davranış sergilemesi ve suç eğilimli olması durumunda gruptaki gençler suç oluşturacak davranışlar sergileyebilirler. Ergenlik dönemindeki birey, grubun etkisine her zamankinden daha açıktır.

